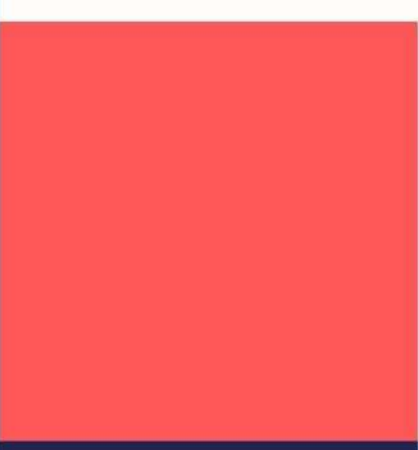
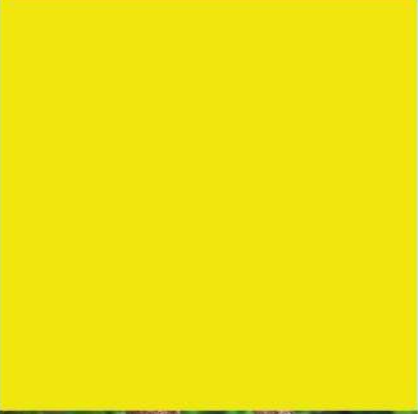
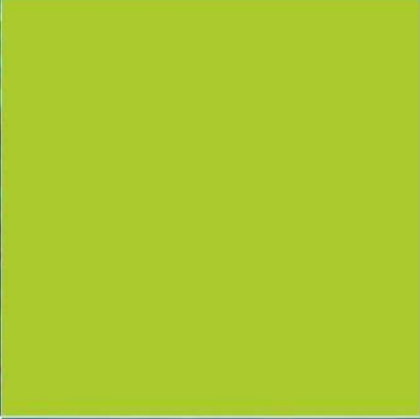

BİLSEM Mİ BİLMESEM Mİ?

Merzifon Atatürk Bilim ve Sanat Merkezi Dergisi

Merzifon Atatürk Bilim ve Sanat Merkezi Dergisi
Yıl 2024, Sayı 3 (Mart)

İmtiyaz Sahibi:
Merzifon Atatürk Bilim ve Sanat Merkezi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve Genel Yayın Yönetmeni:
Egemen Umut ŞEN

Editörler: (Alfabetik Olarak Sıralanmıştır)
Damla ÖNAL
Duru UYANIK
Ecrin SAMUR
Gökçe Dora ÇETİN
Güneş YAPICI
Kayra ÖNCÜL

Kapak Tasarım:
Egemen Umut ŞEN

Çizer:
Gökçe Dora ÇETİN

İletişim:
Harmanlar Mahallesi Dolu Sokak 8/A Merzifon-AMASYA
0358 513 13 03
<https://merzifonbilsem.meb.k12.tr>

İçindekiler

2 Dinozorlar

5 Buzul Çağı Hayvanları

7 Bilim İnsanı-Richard Owen

8 Anadolu Parsı

9 Tekir'in Maceraları

10 Sanat İnsanı-Daniele Guido

11 Koruma Çabaları Sonuç Verdi

12 Tehlikede Olan Hayvanlar

13 Neler Yapabiliriz?

DINOZORLAR

Stegosaurus

Stegosaurus ayırt edici fiziksel özelliklere sahiptir. Kuyruğunun ucundan kafatasına kadar sırt levhaları ve dikenlerle kaplıdır, ön bacakları arka bacaklarına göre oldukça kısadır ve genel olarak büyük bedenine rağmen ufacık bir kafatası taşır. Aynı zamanda en uzun türdür.

T-Rex

Kısaca T. Rex veya popüler kültürde T-Rex olarak bilinen Tyrannosaurus Rex cinsin tip türü olup aynı zamanda, Spinosaurus ve Giganotosaurus ile birlikte en büyük teropodlardan biriydi. T. Rex, güçlü arka ayakları üzerinde yürüyen, son çalışmalar ışığında eğik bir gövde durumunda duran ve kuyruğu ile dengesini sağlayan; uzunluğu 12 metreyi, dik durduğunda boyu 4 metreyi geçen; yetişkinlikte 4 ile 8 ton ağırlığında olan bir türdür.

Velociraptor

Velociraptor (Latince: "hızlı gaspçı"), Dromaeosauridae familyasından, Geç Kretase Döneminde Asya'da yaşamış, kuş benzeri, tüylü teropod dinazor cinsi. Geçmişte birçok tür atanmış olmasına rağmen, şu anda iki tür tanınmaktadır.

Spinosaurus

Spinosaurus'un omurgasından dışarıya doğru genişlemiş olan 2 metreye kadar erişebilen uzun ayırt edici çıkıntıları bulunur. Muhtemelen yelkenli şeklindeki bu çıkıntılar deri ile birbirlerine bağlıydılar.

Triceratops

Triceratops , 68-66 milyon yıl önce Kuzey Amerika'da yaşamış otobur bir kuş kalçalı dinazor cinsi. Kretase Dönemi'nin sonunda pek çok canlının yok olduğu büyük felakete kadar yaşamış son dinozorlardandır. Triceratops, iri, dört ayaklı bedeni; büyük, kemikli bir yaka ve üç boynuz taşıyan başı; günümüz gergedanlarına olan benzerlikleri ile en kolay tanımlanabilen dinazor türlerinden biridir.

Teruzor

Teruzor veya pterozor soyu tükenmiş uçan sürüngenler kladıdır. Geç Triyas'tan Kretase'nin sonuna kadar yani Mesozoyik'in büyük bir bölümünde yaşadılar. Ön ayak bileklerinden çıkan dördüncü parmak uzayarak; deri, kas ve diğer dokulardan oluşan zardan kanatlarına destek oluyordu.

Diplodocus

Diplodocus 1878'de Othniel Charles Marsh tarafından konulan cins adı, Eski Yunanca "çift" (diplos) ve "kiriş" (dokos) sözcüklerinden türetilen bir Yeni Latince terimdir ve kuyruğun alt tarafındaki tanımlandığı zaman için benzersiz olan çift kirişli kemiklere gönderme yapar.

Dilophosaurus

1940 yılında Arizona'da bir Amerikan yerlisi bölge sakini tarafından ilk Dilophosaurus kalıntıları bulunmuştur. 1970 yılında Welles tarafından Dilophosaurus cinsi kurulmuş ve D. Wetherilli olarak bilimsel literatüre geçirilmiştir.

Hazırlayan: Damla Önal

BÜYÜK BUZUL ÇAĞI HAYVANLARI

Mastodon

Nesli tükenmiş olan mastodon ve mamutlar ilk başta birbirlerini anımsatsalarsa aynı hayvan değil, yalnızca aynı famiyadanlardı. Mastodonların, mamutlardan en büyük farklarından biri boylarının daha kısa olmalarıydı. Kütlesi 4-6 ton, yüksekliği 3 metre kadar olan canlının en belirgin özelliği, mamutlarınkı gibi öne doğru uzayarak kıvrılan dişleriydi ve dişleriyle odunsu bitkileri ezip, kırarak beslenirdi. Yaklaşık 5,5 milyon yıl önce yaşamaya başladı ve soyları 11 bin yıl önce tükendi.

Yünlü Mamut

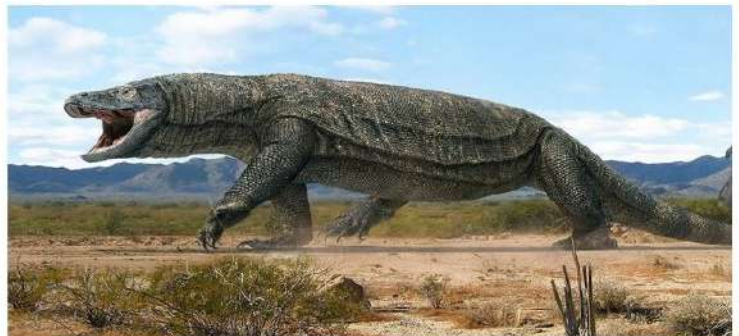

Yünlü mamut, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da yaşamını sürdürdü. Buralardaki soğuk hava koşullarından iki katlı kürkü sayesinde etkilenmezdi. Kütlesi 8 tona, yüksekliği 4 metreye ve dişleriyle beraber uzunluğu 6 metreye kadar ulaşabilirdi.

Yünlü mamutun en belirgin özelliği olarak ise uzunluğu 3,5 metreye kadar kıvrık ulaşabilen dişleriydi. Dişlerini yol açma, besin bulma ve savunma için kullanırdı. Buzul çağının bitmesinin ardından soyları tükendi.

Megalanya

Megalanya o kadar büyük bir kertenkele türü ki günümüzde yaşayan bir Komodo ejderine benzediği düşünülebilir.

Bilim insanları bu kertenkenin uzunluğunun 8 metreye, ağırlığının ise 620 kilograma kadar çıkabildiğini düşünüyor. Ayrıca insanlarla kıyaslandığında devasa kalan ve Avusturalya'da yaşayan bu sürüngen hayvanın yaklaşık 50 bin yıl önce soyunun tükendiği tahmin ediliyor.

Gliptodon

Kütlesi 1,1 tona yüksekliği 1,5 metreye, uzunluğu ise 3 metreye kadar ulaşabilen gliptodon, Güney ve Orta Amerika'da yaşardı. Vücudunu kaplayan, 1.000'den fazla kemikten oluşan kabuğu sayesinde kendini tehlikelerden korurdu. Yaklaşık 3 santimetre kalınlığındaki kabuğunu diğer canlılar soğuklardan korunmak için dev bir çadır gibi kullanırdı.

Dodo

Güvercinler ailesinden olan dodoların Hint Okyanusu'nda bir ada ülkesi olan Morityusda yaşadığı biliniyor. Kütlesi ortalama 12 kilogram ve boyu yaklaşık 1 metre olan dodolar kütlesini taşıyamayacak kadar küçük kanatlara sahip olduğu için uçamazdı.

Uçamamakla beraber koşamayan bir türde olan bir kuş türü olduğu için kolayca av olabiliyordu. Genellikle meyvelerle beslenen dodolar Buzul Çağı'nın sonlarında yaşamaya başladı ve soyu 17. yüzyılın sonlarına doğru tükendi.

Richard Owen

Sir Richard Owen (20 Temmuz 1804 - 18 Aralık 1892), İngiliz bir biyolog, karşılaştırmalı anatomist ve paleontologdu. Owen genellikle fosilleri yorumlama konusunda olağanüstü bir yeteneğe sahip bir doğabilimci olarak kabul edilir. Owen, geniş bir bilimsel çalışma yelpazesi üretti, ancak bugün muhtemelen en iyi şekilde Dinosauria (yani "Korkunç Sürüngen" veya "Korkunç Büyük Sürüngen" anlamına gelen) kelimesini ortaya çıkarmasıyla hatırlanır.

Charles Darwin'in doğal seçilim yoluyla evrim teorisine karşı açık sözlü bir eleştirmen olan Owen, evrimin gerçekleştiği konusunda Darwin ile aynı fikirdeydi, ancak Darwin'in Türlerin Kökeni adlı eserinde anlatıldığı gibi olduğundan daha karmaşık olduğunu düşünüyordu. Owen'ın evrim yaklaşımı, evrimsel gelişimsel biyolojinin son zamanlarda daha fazla dikkat çeken konuları öngördüğü düşünülebilir.

Owen, 1839'da Londra Mikroskopik Derneği'nin ilk başkanıydı ve dergisinin birçok sayısını, o zamanlar Mikroskopik Dergi olarak biliniyordu, düzenledi. Owen ayrıca British Museum'daki doğal örneklerin yeni bir yuva bulmasını savundu. Bu, 1881'de şu anda dünya çapında ünlü olan Londra'nın South Kensington bölgesindeki Doğa Tarihi Müzesi'nin kurulmasına yol açtı.

Birçok katkıda bulunmasına rağmen, Owen; hem ortak soy konularındaki anlaşmazlıkları hem de diğer insanların çalışmalarından kredi almakla suçlanma iddiaları nedeniyle çağdaşları arasında tartışmalı bir figürdü.

Anadolu Parsı

Anadolu parısı (*Panthera pardus tulliana*), Anadolu'nun kırsal bölgelerinde yaşayan, Türkiye'nin endemik bir türüdür.

Diğer pars türlerine benzer şekilde güçlü, atletik ve etobur bir hayvandır. Yetişkin bir Anadolu parısı, ortalama olarak 50 ila 70 kg ağırlığındadır ve yaklaşık olarak 1.2 ila 1.5 metre uzunluğunda olabilir. Büyük bir kafa yapısına ve kısa, kalın bir boynuna sahiptir.

Anadolu parsının rengi genellikle sarı veya kahverengi tonlarındadır ve üzerinde koyu lekeler bulunur. Bu lekeler, türünün diğer alt türlerinden ayırt edilmesine yardımcı olur. Parsın bu renklenme deseni, çevresine uyum sağlamasına ve avlarını avlamak için gizlenmesine yardımcı olur.

Anadolu parısı, genellikle dağlık bölgelerde, ormanlık alanlarda ve kırsal bölgelerde yaşar. Avlanma alanı genellikle avlarına uygun ormanlık alanlar, fundalıklar ve bozkırlardır. Anadolu parısı, avlanma alanlarının azalması ve insan aktivitelerinin artması gibi faktörler nedeniyle nesli tehdit altında olan bir türdür.

Doğa Derneği gibi kuruluşlar, Anadolu parsının korunması için çaba göstermekte ve bilinçlendirme faaliyetleri yürütmektedir. Bununla birlikte, parsın yaşam alanlarının korunması, avlanmanın kontrol altına alınması ve insan-pars etkileşiminin azaltılması gibi önlemler alınmadığı sürece, bu türün nesli tehlike altında olmaya devam edecektir.

Tekir'in Maceraları

DANIELE GUIDO

Guido Daniele (1950 doğumlu), İtalya'nın Milano kentinde yaşayan ve çalışan hiperrealist bir sanatçıdır. Daniele hiper-gerçekçi bir illüstratör olarak çalıştı, düzenleme ve reklam şirketleriyle işbirliği yaptı, airbrush ile yenilikler yaptı ve çeşitli boyama tekniklerini denedi. 400 metrekareye kadar fon perdeleri boyadı. Ayrıca özel evler ve kamu binaları için trompe-l'œil (gözü yanıltan resim tekniği) resimleri de çizdi.

1990 yılında vücut boyama tekniğini geliştirdi ve çalışmaları reklam görselleri ve reklamların yanı sıra moda etkinlikleri ve sergilerde kullanıldı. Daniele'nin en popüler eserleri arasında, modelin ellerinin hayvan gibi görünecek şekilde boyandığı 'Handimals' sanat eserleri yer alıyor. Daniele, Animal Planet televizyon ağı tarafından 2007 Yılın Kahramanı ödülüne layık görüldü.

Hazırlayan: Gökçe Dora Çetin

Koruma Çabaları Sonuç Verdi

Dev Pandalar Nesli Tükenmekte Olan Türler Arasında Değil

Dev pandaların kulakları, göz çevreleri, kolları, bacakları ve omuzları siyah tüylerle kaplıdır. Vücutlarının geri kalanı ise beyazdır. Vücutları kısa ve tombuldur. Başları yuvarlaktır. Kulakları ise hem yuvarlak hem de küçüktür.

Dev pandalar nerelerde yaşar?

Çin'in sisli ve yağmurlu dağlarındaki karışık iğne yapraklı ağaçların da bulunduğu bambu ormanlarında yaşarlar.

Dev Pandalar ne ile beslenir?

Besinlerinin %99'unu bambular oluşturur. Bambu dışında balık, küçük memeliler, meyve ve diğer otlarla da beslenebilirler. Besin değeri düşük bambularla beslendikleri ve selülozu sindirmeye yarayan enzimlere sahip olmadıkları için bambudan az miktarda enerji ve protein alırlar. Bu yüzden günlük enerji ihtiyaçlarını çok hızlı ve çok miktarda bambu yiyerek karşılarlar. Günün yaklaşık 12-14 saatini beslenmeye ayırırlar ve günde 38 kg bambu yiyebilirler.

Dev pandalar kış uykusuna yatar mı?

Kışın vücut sıcaklıkları birkaç derece düşse de dev pandalar kış uykusuna yatmaz.

Dev pandaların ilginç özellikleri nelerdir?

Uzun ağaçlara tırmanabilirler ve çok iyi yüzücüdürler. Tembel, utangaç ve oyuncudurlar. Anneler yavrularını oynamak için uyandırabilir.

Dev pandaların nesli tükendi mi?

Kaçak avlanma, yaşam alanlarının turistik merkezlere çevrilmesi ve bambu ormanlarının azalması dev pandaları yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmıştır. Bu yüzden koruma altındalar.

Çinli yetkililer, dev pandaların artık nesli tükenmekte olan türler altında sınıflandırılmadığını duyurdu. Ancak, vahşi doğada sayıları 1800'e ulaşan dev pandalar hala "zarar görebilir türler" kategorisinde bulunuyor. Uzmanlar, doğal yaşam alanlarının genişletilmesi de dahil olmak üzere uzun vadeli koruma çabalarıyla hayvanı kurtarmayı başardıklarını söyledi. Öte yandan, küresel ısınma nedeniyle, dev panda nüfusunun gelecek 80 yıl içinde yüzde 35 oranında azalacağını ön görüyor

Hazırlayan: Kayra Öncül

NESLİ TÜKENMEKTE OLAN HAYVANLARIN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

PANDA

Habitat Kaybı: Bambu ormanlarının yani yaşam alanlarının yok olması bu faktörü oluşturur.

İklim Değişikliği: İklim değişikliği pandaların yaşam alanlarında olumsuz etkiler yaratabilir.

FİL

İnsan ile Çatışma: Filleri tarım alanlarından uzak tutmak için bazen çatışma yaşanabilir. Bu durum genelde fillerin yaralanmasına bazen ise ölümlerine yol açabilir.

Kaçak Avcılık ve Ticaret: Fildişi için avlanmaları ve yasa dışı ticaretleri ile nesilleri tehlike altında.

ZÜRAFA

Doğal Afetler: Sel, yangın ve heyelan gibi doğal afetler zürafalara zarar verir.

NESLİ TÜKENME TEHLİKESİ OLAN HAYVANLAR İÇİN NELER YAPABİLİRİZ?

1. Koruma Alanları Oluşturmak: Nesli tükenmekte olan hayvanların doğal yaşam alanlarını korumak için koruma alanları oluşturmak ve yönetmek önemlidir.
2. Kaçak Avı Önlemek: Kaçak avlanma ve ticareti ile mücadele etmek için daha sıkı yasalar ve denetim mekanizmaları kurmak.
3. Eğitim ve Farkındalık: Halkı nesli tükenmekte olan hayvanların önemini ve korunmaları gerektiğini anlatan eğitim ve farkındalık programları düzenlemek.
4. Yasal Koruma Sağlamak: Ulusal ve uluslararası düzeyde nesli tükenmekte olan hayvanları koruyan yasal düzenlemeleri geliştirmek ve uygulamak.
5. Habitat Restorasyonu: Bozulmuş habitatları restore etmek ve hayvanların yaşam alanlarını yeniden oluşturmak için çalışmalar yapmak.
6. Yakın İzleme ve Araştırma: Nesli tükenmekte olan türlerin popülasyonlarını izlemek, araştırmak ve bu bilgileri koruma stratejilerine entegre etmek.
7. Üreme Programları: Tehlike altındaki türler için üreme programları ve koruma çabaları yürütmek, popülasyonlarını artırmak ve genetik çeşitliliği korumak için önemlidir.
8. Uluslararası İşbirliği: Uluslararası düzeyde işbirliği yaparak, nesli tükenmekte olan hayvanların korunması için ortak çözümler bulmak ve uygulamak.
9. İnsan-Hayvan Çatışmalarını Azaltmak: İnsan ve vahşi yaşam arasındaki çatışmaları azaltmak için etkili önlemler almak, böylece insanların ve hayvanların bir arada barış içinde yaşamasını sağlamak.
10. Alternatif Geçim Kaynakları Sağlamak: Yerel topluluklara alternatif geçim kaynakları sağlayarak, doğal kaynaklara olan bağımlılıklarını azaltmak ve doğal yaşam alanlarını korumak için teşvik etmek.

Hazırlayan: Ecrin Samur

